

Załącznik
do Uchwały Nr V/39/11
Rady Gminy Wilczęta
z dnia 25 marca 2011 r.

**GMINNY PROGRAM
PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE
ORAZ
OCHRONY OFIAR PRZEMOCY DOMOWEJ
NA LATA 2011 – 2020**

Wilczęta 2011

I. PODSTAWA PRAWNA

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005 r. Nr 180, poz. 1493 z późn. zm.). Zgodnie z art. 6 ust. 2 cytowanej powyżej ustawy do zadań własnych gminy należy w szczególności tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, **w tym:**

1. Opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie.
2. Prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą.
3. Zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia.
4. Tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

II. WSTĘP

PRZEMOC W RODZINIE TO ZAMIERZONE I WYKORZYSTUJĄCE PRZEWAGĘ SIŁ DZIAŁANIE PRZECIW CZŁONKOWI RODZINY, NARUSZAJĄCE PRAWA I DOBRA OSOBISTE, POWODUJĄCE CIERPIENIE I SZKODY.

Rodzina jest podstawową i niezastąpioną grupą, jednym i niepowtarzalnym środowiskiem kształtującym osobowość, system wartości, poglądy, styl życia. Rodzice są wzorem dla dzieci. Podstawową rolę w prawidłowo funkcjonującej rodzinie odgrywają również wzajemne relacje pomiędzy rodzicami. W przypadku dezorganizacji, rodzina nie jest w stanie realizować swoich podstawowych zadań. Role wewnątrzrodzinne ulegają zaburzeniu, łamane są reguły, a zachowania poszczególnych członków rodziny stają się bardziej niezgodne z normami prawnymi i moralnymi oraz oczekiwaniami społecznymi.

Mówiąc o przemocy należy pamiętać, iż jest ona zjawiskiem występującym powszechnie w naszym społeczeństwie i jest ona obecna w codziennym życiu.

Przemoc doznawana w rodzinie rodzi konsekwencje niezmiernie głębokie i szkodliwe, dając o sobie znać w postaci zaburzeń emocjonalnych w bliższej lub dalszej perspektywie czasowej.

Z badań dotyczących rodziny, a także obserwacji życia społecznego wiadomo, że ludzie bardzo niechętnie przyznają się do przemocy wewnątrz rodziny.

PRZEMOC W RODZINIE CHARAKTERYZUJE TO, ŻE:

- ✓ **jest intencjonalna** – przemoc jest zamierzonym działaniem człowieka i ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie ofiary;
- ✓ **siły są nierówne** – w relacji jedna ze stron ma przewagę nad drugą. Sprawca jest silniejszy a ofiara słabsza;
- ✓ **naruszone są prawa i dobra osobiste** – sprawca wykorzystuje przewagę siły, narusza podstawowe prawa ofiary (np. prawo do nietykalności fizycznej, godności, szacunku itd.);
- ✓ **powoduje cierpienie i ból** – sprawca naraża zdrowie i życie ofiary na poważne szkody. Doświadczenie bólu i cierpienia sprawia, że ofiara ma mniejszą zdolność do samoobrony.

Powszechnie przemoc traktowana jest jako akt godzący w osobistą wolność jednostki przyczyniającej się do jej fizycznej, a także psychicznej szkody, wykraczające poza społeczne zasady wzajemnych relacji i zmuszanie jej do zachowań niezgodnych z własną wolą. Przemoc upokarza, wywołuje cierpienie, rodząc tym samym nienawiść i pragnienie odwetu.

Przemoc pojmowana jest także jako wywieranie wpływu na innych ludzi, w wyniku którego ich aktualny poziom rozwoju somatycznego i duchowego jest mniejszy niż potencjalny poziom rozwoju.

MOŻNA WYODRĘBNIĆ RÓŻNE RODZAJE PRZEMOCY:

- 1. Przemoc fizyczna** – bicie, znęcanie się, głodzenie, zamykanie, kopanie, policzkowanie, szarpanie, duszenie, ciągnięcie za włosy, rzucanie przedmiotami, ale także używanie niebezpiecznych narzędzi lub grożenie ich użyciem, zadawanie bólu;
- 2. Przemoc psychiczna** – sprawowanie przez sprawcę przemocy psychicznej kontroli nad ofiarą, np. straszenie zabójstwem, użyciem przemocy, zabranie dzieci, niszczenie lub grożenie zniszczeniem rzeczy, używanie wulgarnych słów;
- 3. Przemoc seksualna** – zmuszenie do współżycia lub poddania się innym zachowaniom seksualnym, a także wymuszanie współżycia w nieakceptowanej formie.
Przemoc seksualna jest często przez ofiary molestowania ukrywana, co w znaczny stopniu utrudnia udzielanie im pomocy;
- 4. Przemoc finansowa** (ekonomiczna) np. utrzymanie ofiary przemocy w całkowitej zależności finansowej, zakazywanie jej pracy zawodowej, nie przekazywanie wystarczającej ilości pieniędzy na prowadzenie domu;
- 5. Przemoc polegająca na osaczeniu** – np. ciągłe chodzenie z kimś, dzwonienie do niego w celu wyrządzenia mu krzywdy lub zastraszenia;
- 6. Przemoc w wymiarze społecznym** – zakazywanie osobie kontaktów z rodziną, przyjaciółmi, zabranianie jej wychodzenia z domu, upokarzanie jej w miejscach publicznych.

Stosowanie przemocy prowadzi do niskiej samooceny, poczucia bezsilności i bezradności, ciągłego niepokoju, depresji, chorób związanych ze stresem. Szczególnie dramatyczne konsekwencje przemocy zauważa się u dzieci. Powoduje ona bowiem w ich psychice nieodwracalne skutki, które mogą dać znać o sobie dopiero w życiu dorosłym.

SYSTEM PRAWA W POLSCE ŚCIGA SPRAWCÓW PRZESTĘPSTW PRZECIWKO OSOBOM BLISKIM ZA:

art. 207 § 1 k. k. – znęcanie się fizyczne lub psychiczne nad osobą najbliższą lub nad inną osobą pozostającą w stałym przemijającym stosunku zależności od sprawcy albo nad małoletnim lub osobą nieporadną ze względu na jej stan psychiczny lub fizyczny – podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do 5 lat (ściganie z urzędu)*.

art. 191 § 1 k. k. – kto stosuje przemoc wobec osoby lub groźbą bezprawną w celu zmuszenia innej osoby do określonego działania, zaniechania lub znoszenia – podlega karze pozbawienia wolności do lat 3 (ściganie z urzędu)*.

art. 179 § 1 k. k. – kto przemocą lub groźbą bezprawną lub podstępem doprowadza inną osobę do obcowania płciowego, podlega karze pozbawienia wolności od 2 do 12 lat (ściganie następuje na wniosek pokrzywdzonego)**.

art. 209 § 1 k. k. – kto uporczywie uchyla się od wykonania ciężącego na nim z mocy ustawy lub orzeczenia sądowego obowiązku opieki przez nie łożenie na utrzymanie osoby najbliższej lub innej osoby i przez to naraża ją na niemożność zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych – podlega karze pozbawienia wolności do lat 2 (ściganie następuje na wniosek pokrzywdzonego)**.

**ściganie z urzędu polega na tym, że prokurator i policja prowadzą postępowanie niezależnie od woli i zgody osoby pokrzywdzonej. Wycofanie skargi lub odmowa zeznań*

nie jest podstawą do umorzenia postępowania, jeśli istnieje uzasadnione przypuszczenie, że popełniono przestępstwo.

***Ściganie na wniosek polega na tym, że bez wniosku osoby pokrzywdzonej postępowanie w danej sprawie nie może być wszczęte. Konieczne jest podjęcie działań zmierzających w kierunku edukacji społecznej dostarczającej wiedzy o zjawisku przemocy i sposobach radzenia sobie z problemem. Niezbędne jest również zapewnienie profesjonalnej pomocy interwencyjnej i terapeutycznej zarówno sprawcom jak i ofiarom przemocy, ze szczególnym uwzględnieniem krzywdzonych dzieci.*

III. CELE PROGRAMU

CEL GŁÓWNY PROGRAMU:
**PRZECIWDZIAŁANIE ZJAWISKU PRZEMOCY
W RODZINIE I SKUTECZNE ROZWIĄZYWANIE
PROBLEMÓW Z NIĄ ZWIĄZANYCH
NA TERENIE GMINY WILCZĘTA**

CELE SZCZEGÓŁOWE

CELAMI SZCZEGÓŁOWYMI SĄ:

1. Podejmowanie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy.
2. Wsparcie i profesjonalna pomoc doradcza, terapeutyczna, socjalna – rodzinom dotkniętym przemocą.
3. Ochrona ofiar przemocy w rodzinie.
4. Zwiększenie dostępności pomocy instytucjonalnej oraz zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych.
5. Podnoszenie świadomości społecznej w zakresie zjawiska przemocy i sposobów radzenia sobie z tym problemem.
6. Pogłębianie wiedzy dotyczącej zjawiska przemocy i sposobów rozwiązywania tego problemu wśród dzieci, młodzieży i dorosłych.
7. Wspieranie ofiar przemocy w sytuacjach kryzysowych.
8. Ograniczenie występowania zachowań agresywnych wśród dzieci (ze szczególnym uwzględnieniem agresji słownej).
9. Zapewnienie możliwości profesjonalnego wsparcia dla ofiar i sprawców przemocy (porady psychologa, pedagoga, prawnika, podejmowanie interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy).

Zbudowanie systemu działań w zakresie pomocy rodzinom i osobom dotkniętym przemocą.

1. Niwelowanie skutków zjawiska przemocy.

Zadanie 1.

Rozwój współpracy w zakresie budowy spójnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie

Działania:

- ✓ Systematyczne monitorowanie zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Gminy Wilczęta.
- ✓ Analiza istniejącej infrastruktury instytucji pomagającym ofiarom przemocy w rodzinie.

- ✓ Analiza skuteczności pomocy udzielanej rodzinom dotkniętym przemocą.

Zadanie 2.

Podnoszenie świadomości społecznej mieszkańców gminy w zakresie skali i możliwości przeciwdziałania przemocy w rodzinie

Działania:

- ✓ Organizacja akcji informacyjnych propagujących pozytywne postawy w stosunkach międzyludzkich.
- ✓ Systematyczne podnoszenie wiedzy na temat przemocy w rodzinie w szczególności wśród pracowników socjalnych, policjantów, pedagogów.
- ✓ Udzielanie informacji na temat procedur ochrony prawnej i wsparcia dla ofiar i świadków przemocy w rodzinie

Zadanie 3.

Zwiększenie dostępności do instytucjonalnej pomocy rodzinom, w których stosowana jest przemoc, a w szczególności zwiększenie skuteczności ochrony ofiar przemocy w rodzinie

Działania:

- ✓ Udzielanie profesjonalnej pomocy ofiarom przemocy w rodzinie przez instytucje oraz w miejscach zamieszkania lub pobytu.
- ✓ Pomoc z zastosowaniem różnych rodzajów form pomocy (interwencja, wsparcie, poradnictwo, edukacja, terapia, monitoring i kontrola stanu bezpieczeństwa).
- ✓ Udzielanie pomocy i wsparcia rodzinom zmuszonym do opuszczenia miejsca zamieszkania lub pobytu (udzielanie schronienia, pomoc socjalna).
- ✓ Ochrona przed dalszym krzywdzeniem przez sprawcę (odseparowanie sprawcy od ofiary, działania korekcyjno – edukacyjne dla sprawców przemocy).

Zadanie 4.

Powołanie Zespołu Interdyscyplinarnego i jego działalność

Działania:

- ✓ Wypracowanie procedur interwencji wobec ofiar i sprawców przemocy, opracowanie planów przemocy.
- ✓ Monitorowanie sytuacji w rodzinie w których dochodzi do przemocy z szczególnych uwzględnieniem sytuacji dzieci.
- ✓ Realizacja procedury „Niebieska Karta”.
- ✓ Sporządzenie corocznego raportu na temat występowania zjawiska przemocy na terenie Gminy Wilczęta i podjętych działaniach.
- ✓ Objęcie sprawców przemocy programem korekcyjno-edukacyjnym.

PRZEWIDYWANE EFEKTY REALIZACJI PROGRAMU:

1. Zmiana postaw społecznych wobec zjawiska przemocy w rodzinie.
2. Spadek liczby przestępstw z zakresu przemocy w rodzinie.
3. Udzielanie profesjonalnej pomocy ofiarom przemocy w rodzinie.
4. Usprawnienie systemu pomocy instytucjonalnej rodzinom dotkniętym przemocą.
5. Zwiększenie zaangażowania społeczności w sprawy przeciwdziałania przemocy.

Realizatorzy programu:

- Urząd Gminy Wilczęta;
- Ośrodek Pomocy Społecznej w Wilczętach;

- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Wilczętach;
- Komisariat Policji w Wilczętach;
- Szkoły podstawowe i gimnazjum.
- Pielęgniarki środowiskowe;
- Kuratorzy sądowi.

Przewodniczący Rady
Andrzej Pańczuk